

9. Вплив пільг за прямими податками на формування бюджетних доходів в Україні / С.Б. Єгоричева, О.В. Тимошенко, Д.А. Сергєєв [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://economy.nauka.com.ua/?op=1&z=5137>.

10. Фільо М.М. Проблема втрат бюджету від надання податкових пільг та шляхи вирішення / М.М. Фільо [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://dspace.nbuv.gov.ua/.../48217/21-Filyo.pdf?>.

11. Перспективи компенсації втрат бюджету від застосування пільг з податку на прибуток підприємств. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://ndi-fp.asta.edu.ua/.../NDI_Karmalit...0214_out.pdf.

УДК: 336.774

Нетудихата К.Л., к. е. н., доцент,
доцент кафедри фінансів і кредиту
Чорноморський національний університет імені Петра Могили
Пташнюк І.В., студент
Чорноморський національний університет імені Петра Могили

РЕЙТИНГОВЕ ОЦІНЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ (НА ПРИКЛАДІ СЕРЕДНІХ БАНКІВ УКРАЇНИ)

Нетудихата К.Л., Пташнюк І.В. Рейтингове оцінювання діяльності банківських установ (на прикладі середніх банків України). У статті розглянуто сучасні методики рейтингового оцінювання банківської діяльності. Розкрито їх переваги та недоліки. Сформовано пропозиції щодо вдосконалення методичного забезпечення, які застосовано в процесі рейтингування середніх банків України. Сформовано перелік лідерів та аутсайдерів рейтингу 2016 р.

Ключові слова: рейтинг, банківська діяльність, методичне забезпечення, таксономічний коефіцієнт розвитку.

Нетудыхата К.Л., Пташнюк И.В. Рейтинговое оценивание деятельности банковских учреждений (на примере средних банков Украины). В статье рассмотрены современные методики рейтинговой оценки банковской деятельности. Раскрыты их преимущества и недостатки. Сформированы предложения по совершенствованию методического обеспечения, которые применены в процессе рейтингования средних банков Украины. Сформирован перечень лидеров и аутсайдеров рейтинга 2016 г.

Ключевые слова: рейтинг, банковская деятельность, методическое обеспечение, таксономический коэффициент развития.

Netudykhata K.L., Ptashniuk I.V. Rating evaluation of bank institutions' activity (based on example of medium-sized banks of Ukraine). The modern methods of rating evaluation in banking were reviewed in the article. Their advantages and disadvantages were revealed. The proposals for improving methodical support were formed. They were applied in the process of rating medium-sized banks. The list of rating leaders and outsiders in 2016 year was formed.

Keywords: rating, methodical support, banking, taxonomic coefficient of development.

Постановка проблеми. В умовах фінансово-економічної нестабільності постійно існує суттєвий ризик втрати стійкості як банківською системою, так і кредитними установами. Отримання своєчасної та достовірної інформації про стан банку стає необхідною передумовою для прийняття ефективних тактичних та стратегічних рішень щодо його поточної діяльності та перспектив розвитку.

Рейтингове оцінювання банківської діяльності залишається актуальною проблемою для самих банків, їх власників, клієнтів, інвесторів, регулюючих та контролюючих органів. Окрім того, у сучасних умовах нестабільності зростає важливість розроблення та впровадження у практику нового меха-

нізму управління установами на основі рейтингів, що сприяло би прискоренню прийняття рішень з урахуванням постійних змін у внутрішньому та зовнішньому середовищі. Отже, постає питання щодо постійного вивчення та вдосконалення методичних аспектів рейтингового оцінювання діяльності банків (надалі РОДБ).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні, методичні та практичні аспекти РОДБ розглядалися в роботах В.А. Батковського, В.Д. Бондаря, О.К. Єлисеєвої, В.С. Кромонава, А.Ю. Маслової, О.М. Мусієнко, М.В. Рисіної, Г.О. Савченко, Л.Ю. Сисоєвої, А.В. Суворова та ін. Незважаючи на значну кількість праць, постійно виникає необ-

хідність вивчення та вдосконалення методичного забезпечення РОДБ через зростання нестабільності зовнішніх умов, в яких дані установи функціонують та розвиваються.

Постановка завдання. Метою дослідження є огляд сучасних методик РОДБ, розкриття їх переваг і недоліків, формування пропозицій щодо вдосконалення методичного забезпечення за рахунок застосування нових технологій та інструментів. Реалізація поставленої мети передбачає застосування пропозицій в процесі рейтингування середніх банків України.

Виклад основних результатів. У науковій літературі існує велика кількість варіацій щодо поняття «рейтингове оцінювання діяльності банків». Найбільш чітко, на нашу думку, розкриває його В.А. Батковський як визначення належності банківських установ до класу, розряду, категорії. Це у цілому відповідає етимології слова «рейтинг». Кінцевим результатом рейтингування банків є список, у якому банки класифіковані за певними ознаками [2, с. 145].

Дослідження стану кредитних організацій у нашій країні здійснюють НБУ, спеціалізовані рейтингові агентства, комерційні банки та їх клієнти. Крім того, оцінка діяльності банку може проводитися за приватними, розробленими різними авторами методиками. Кожен із зазначених суб'єктів рейтингового оцінювання переслідує власні цілі. Так, НБУ виконує наглядові функції, кредитні організації здійснюють дану роботу в рамках системи управління поточною діяльністю, клієнти оцінюють надійність розміщення вільних фінансових ресурсів тощо. Результати діяльності спеціалізованих агентств у вигляді рейтингів банків та підсумкові показники оцінки банківської діяльності за приватними методиками стають усе більш доступними широкому колу користувачів.

Більшість методик РОДБ спирається тією чи іншою мірою на американську систему CAMELS [13]. В її основі лежить розрахунок шести показників, назви яких і становлять аббревіатуру: С (достатність капіталу); А (якість активів); М (управління); Е (прибуток); L (ліквідність); S (чутливість до ризику). За результатами оцінки стан банку належить до однієї з таких категорій: сильний, задовільний, посередній, критичний, незадовільний. Система CAMELS є суб'єктивною і передбачає розрахунок більшості показників (А, М, L) за підсумками інспекційних перевірок. Таким чином, для аналізу банку за даною методикою недостатньо наявної у звичайного клієнта інформації, крім того, вона є досить американізованою і вимагає адаптації для реалізації в українських умовах. Для цього, наприклад, НБУ додатково враховує такі параметри, як здатність банку ефективно управляти операційним та інформаційним ризиком для недопущення/мінімізації фінансових утрат унаслідок реалізації ризиків [3].

В основу методики В.С. Кромонава входять розрахунки: коефіцієнтів миттєвої ліквідності; захищеності капіталу; фондової капіталізації прибутку; генеральних коефіцієнтів надійності та ліквідності; крос-коефіцієнта [5]. Чим більше значення коефіцієнтів, тим краще. Після розрахунку коефіцієнти підсумовуються з певними вагами та виводиться інтегральний показник. Методика досить доступна, але носить суб'єктивний характер, окрім того, викликає питання щодо обґрунтованості параметрів «фільтра Кромонава», тобто умов, необхідних для участі банківської установи в рейтингу.

О.К. Єлисеєва та В.Д. Бондар розкривають певні недоліки методики В.С. Кромонава та пропонують власну методику [4, с. 50]. Побудова рейтингу банків проводиться за системою показників, яка складається з таких груп: ефективність діяльності, якість активів та пасивів, достатність капіталу, ліквідність, якість менеджменту. Як науковці зазначають, ваги для коефіцієнтів та груп обрано експертним методом. Для розрахунку узагальнюючого показника вони пропонують використовувати метод адитивної згортки. Звичайно, що результати оцінки за дванадцятьма показниками, які є за суттю балансовими даними, не можуть бути узагальнюючими для визначення рейтингу банків.

Групою вчених під керівництвом О.М. Мусієнко застосовано таксонометричний метод, який дає змогу визначити рейтинг кожного банку на основі відхилень його показників від значень «еталонного» банку. На основі квазівідстаней формується позиція установи у вибірці [10, с. 122]. Як показники, що характеризують ефективність банківської діяльності, вчені наводять: прибутковість активів, їх дохідність; прибутковість капіталу, його мультиплікатор; рентабельність витрат та доходу; загальний рівень рентабельності; коефіцієнти результативності діяльності банку, нестійкості ресурсної бази, активності залучення ресурсів, міжбанківських кредитів та строкових вкладів (депозитів), якості кредитного портфеля, кредитної активності, використання залучених ресурсів у кредитному портфелі, покриття позик капіталом. Далі вчені пропонують використати такий алгоритм реалізації зазначеного підходу: ідентифікація фінансових показників та побудова матриці значень показників; нормалізація системи фінансових показників; визначення кількісних характеристик фінансової ефективності банків, які пропонується прийняти як еталонні; формування квазівідстаней; ранжування розглянутої сукупності банків.

Методика Р. Набока та О. Набока передбачає розрахунок інтегрального показника за блоками оцінки фінансової звітності установи, дотримання економічних нормативів, її інтегральної позиції щодо ризику, клієнтської бази, розгалуженості мережі [11, с. 20]. Загальний рейтинг складається із суми балів, отриманих за індикаторами та показниками

наведених блоків. Далі відбувається трансформація бальної оцінки рейтингу в загальноприйняту.

Методика А.В. Суворова передбачає розрахунок кількісних показників, згрупованих за такими напрямками аналізу: структури балансу; рентабельності діяльності банку та комерційної ефективності його окремих операцій; достатності капіталу; ризиків (кредитного, ринкового та ліквідності) [14, с. 2]. Автором надаються характеристики кожному напрямку та перелік показників, що використовуються. Після процедури зважування та підсумовування проводиться розрахунок комплексного показника ефективності діяльності кожного банку, відповідно до якого проводиться їх ранжування.

Методика, що застосовується виданням «Коммерсант-Daily», передбачає оцінку діяльності банків за чотирма напрямками: структурою активів, структурою пасивів, надійністю і прибутковістю [6]. Для кожної групи розроблено відповідні коефіцієнти. Банки попередньо поділяють на п'ять груп залежно від розміру власного капіталу-нетто, і надалі рейтинг проводиться в межах кожної з п'яти груп. Для приведення розрахункових коефіцієнтів до порівняних величин їх нормують. Для визначення вагових коефіцієнтів та побудови рейтингової функції дослідники скористалися процедурою, запропонованою групою експертів Міжнародного інституту інвестиційних проектів. Підсумковий рейтинг кожного банку визначається як зважена сума отриманих ним балів.

Методика, що застосовується інформаційним агентством «Банкір.Ру», є досить докладною, являє собою інтегральну короткострокову РОДБ у контексті фінансової стійкості та платоспроможності установ [7]. Вона заснована на результатах ретельного аналізу кількісних та якісних сторін їх діяльності. Виставлена рейтингова оцінка, яка відповідає певній групі надійності, відображає підсумкову думку експертної групи банківських аналітиків щодо майбутньої здатності та намірів банків, що оцінюються, виконувати взяті зобов'язання в строк і в повному обсязі.

Рейтингове агентство «Експерт РА» оцінює банки за розробленою ним оригінальною методикою за двома блоками [8]. У першому аналізуються та оцінюються фінансово-економічні показники розміру бізнесу установи, достатності капіталу, структури й якості активів, структури та диверсифікації зобов'язань, ліквідності, прибутковості й рентабельності. У другому – якісні характеристики установи, зокрема історія, репутація і значимість банку, організаційна структура та управління кадрами, стратегія розвитку банку, ефективність кредитної політики, управління фінансовими ресурсами і потоками, управління ризиками та система прийняття рішень в банку, регіональна банківська політика і філіальна мережа, технічна оснащеність, структура власників та якість корпоративного управління, а також операційне середовище діяльності банку, що вклю-

чає оцінку зовнішніх факторів (макроекономічні тенденції, структура банківської системи та рівень конкуренції, державне регулювання, правове середовище діяльності банку).

Аналіз припускає суб'єктивну оцінку цілої системи показників, що проводиться фахівцями агентства. Рейтинговані банки розбиваються на чотири класи за ефективністю їх діяльності: А, В, С і D.

Відповідно до інформації НКЦПФР, уповноваженими вітчизняними рейтинговими агентствами є ТОВ «ІВІ-Рейтинг», ТОВ «РЮРІК», ТОВ «Експерт-Рейтинг», ТОВ «Кредит-Рейтинг» та ТОВ «Стандарт-Рейтинг». Однак користувачі банківських послуг не завжди мають повний доступ до результатів рейтингування.

Розглянемо детально методику розрахунку рейтингу банку, запропоновану агентством «ІВІ-Рейтинг». В її основі знаходяться три складника: 1) визначення позиції банківської установи за 20 відносними показниками, що характеризують ефективність її діяльності; 2) аналіз дев'яти якісних характеристик діяльності кредитної організації; 3) оцінка стану банківської системи та макроекономічних показників, що на неї впливають [9].

Оцінка першого складника проходить в чотири етапи: визначення ваги кожного показника (метод експертних оцінок); нормування кожного показника (метод визначення мінімуму та максимуму по всій групі, яка досліджується); зважування нормованого показника на вагу цього показника; визначення рейтингу. Крім того, під час розрахунку рейтингу враховуються вплив усієї банківської системи та вплив групи банків, до якої належить банк, що досліджується.

Оцінка другого складника, яка передбачає аналіз якісних характеристик, здійснюється експертами агентства із залученням сторонніх спеціалістів. У результаті проведеного аналізу експертами виставляються бали від 1 до 10. Далі відбувається корегування рейтингового значення залежно від кількості балів, відповідно до запропонованої агентством схеми.

Оцінка третього складника включає аналіз банківської системи та макроекономічних показників. Якщо діяльність банку випереджає розвиток банківської системи за темпами росту, тоді рейтингове значення корегується підвищенням на півкроку або, навпаки, знижується на півкроку.

У цілому методика агентства «ІВІ-Рейтинг» усебічно охоплює кількісну та якісну характеристики діяльності банківської установи, досить суттєво відрізняється від інших конкретною системою критеріїв.

Таким чином, аналіз наведених методик РОДБ дає змогу зробити такі висновки:

– більшість методик зводиться до оцінки кількісної сторони внутрішньобанківської роботи, не враховує якісні показники, що знижує повноту отриманих результатів;

– запропоновані низкою авторів якісні показники носять неконкретний характер та представлені переважно у формі відповіді на питання анкети;

– практично всі методика засновані на використанні експертних оцінок, що визначає їх суб'єктивний характер, хоча і в різній ступені;

– багато методик базуються на системі внутрішньої інформації і не враховують аналіз стану зовнішнього середовища, що грає важливу роль у діяльності банків;

– закритість деяких методик унеможлиблює розуміння принципу та перевірку правильності розрахунку підсумкового показника діяльності банківських установ.

На нашу думку, все ж таки найбільш точним методом оцінки рівня діяльності банку в часі виступає таксономічний аналіз, оскільки він застосовується саме для зіставлення багатомірних об'єктів, які характеризуються великою кількістю ознак. Так, С.А. Ашманов зазначає, що таксономічний показник рівня розвитку являє собою синтетичну величину, яка акумулює ознаки, що характеризують досліджуване економічне явище або процес [1]. Технологія побудови даного показника, яку пропонуємо застосувати, дещо відрізняється від технології, що використовує розглянута раніше група науковців під керівництвом О.М. Мусієнко. Вона включає: формування матриці спостережень; формування матриці стандартизованих значень; диференціацію ознак матриці спостережень; розрахунок відстані між окремими спостереженнями та вектором-еталоном; розрахунок середньої відстані між спостереженнями; розрахунок стандартного відхилення, максимально можливого відхилення від зведеного еталона, зведеного показника рівня розвитку; розрахунок таксономічного коефіцієнта розвитку.

Результат розгляду наведених методик РОДБ надають можливість виділити низку показників, що комплексно охоплюють та характеризують діяльність кредитних установ. До них можна віднести: рентабельність активів (x_1); рентабельність власного капіталу (x_2); чисту процентну маржу (x_3); відношення загальних доходів та витрат (x_4); миттєву ліквідність (x_5); коефіцієнт генеральної ліквідності зобов'язань (x_6); частку власного капіталу в пасивах (x_7); співвідношення кредитного портфелю та зобов'язань банку (x_8); коефіцієнт нестійкості ресурсної бази (x_9); коефіцієнт активності залучення міжбанківських кредитів (x_{10}); частку вкладів населення в пасивах (x_{11}); коефіцієнт покриття позик капіталом (x_{12}); частку проблемної заборгованості в портфелі наданих позичок (x_{13}).

Для аналізу та рейтингування обрано 22 середні банківські установи з активами на 01.01.2017 від 1 до 10 млрд. грн. Загальний розмір активів по даних кредитних організаціях становив 81,9 млрд. грн., а їх частка по банківській системі – 6,43%. Слід указати, що банки з державною часткою та установи іноземних банківських груп до вибірки не включалися.

На підставі наведеної технології побудови інтегрального показника було отримано таксономічний коефіцієнт розвитку банківської діяльності для установ, що оцінюються (табл. 1).

Найбільші значення коефіцієнту і, як наслідок, високі рейтинги в 2016 р. мали ПАТ «А-Банк», ПАТ «Полтава-банк», ПАТ «Банк Авангард» та ПАТ «Банк Гарант». Досить низькі його значення і, відповідно, рейтинги мали ПАТ «Місто Банк», ПАТ «Діамантбанк», ПАТ «Банк Глобус», ПАТ «Кліринговий дім», тобто банки, які показали найгірші фінансові результати.

У зв'язку з коливанням рейтингових оцінок діяльності банків у часі виникає потреба у вияв-

Таблиця 1

Таксономічний коефіцієнт розвитку банківської діяльності та рейтинги банків за 2016 р.

Назва банку	Активи, млн. грн.	К	Р	Назва банку	Активи, млн. грн.	К	Р
ПАТ «Мегабанк»	9117	0,304	10	ПАТ «Аркада»	1919	0,201	14
ПАТ «Банк «Кредит Дніпро»	8279	0,169	18	ПАТ «Полтава-банк»	1836	0,408	2
ПАТ «Таскомбанк»	8128	0,277	11	ПАТ «Місто Банк»	1798	0,092	22
ПАТ «Діамантбанк»	7414	0,103	21	ПАТ «Банк Глобус»	1498	0,116	20
ПАТ «Банк Восток»	7764	0,320	9	ПАТ «Львів»	1470	0,364	5
ПАТ «МІБ»	6892	0,329	8	ПАТ «Банк Авангард»	1332	0,389	3
ПАТ «Універсал банк»	5093	0,351	6	ПАТ «Банк Гарант»	1214	0,382	4
ПАТ «Банк інвестицій та заощаджень»	4580	0,236	13	ПАТ «Банк Новий»	1316	0,173	17
ПАТ «А-Банк»	3256	0,429	1	ПАТ «Комінвестбанк»	1102	0,245	12
ПАТ «Кліринговий дім»	2843	0,137	19	ПАТ «Мотор-банк»	1199	0,340	7
ПАТ «Індустріалбанк»	2783	0,176	16	ПАТ «Банк Січ»	1128	0,193	15

Примітка: К – таксономічний коефіцієнт розвитку; Р – рейтинг

Джерело: розраховано та складено за даними [12]

Результати регресійного аналізу п'ятифакторної моделі

Показники	Коефіцієнти	Стандартна помилка	t-статистика	Нижні 95%	Верхні 95%
x_1	3,210	1,261	2,546	0,695	5,725
x_3	1,239	0,330	3,750	0,580	1,898
x_4	0,032	0,015	2,149	0,002	0,062
x_8	0,159	0,025	6,305	0,109	0,209
x_{13}	-0,222	0,076	-2,926	-0,373	-0,071

Джерело: розраховано та складено за даними [12]

ленні системних чинників, які зумовлюють такі коливання, що формує підґрунтя для застосування сучасних інструментів економетричного моделювання фінансово-економічних процесів. На основі отриманих результатів моделювання можна формувати рекомендації щодо підвищення рейтингу банківських установ. На даному етапі дослідження виявимо такі системні чинники серед наведених змінних (x_1 - x_{13}).

За допомогою програмного продукту Ecell, зокрема його інструменту аналізу даних «Регресія», побудовано ряд багатофакторних моделей. В остаточному варіанті отримано п'ятифакторну модель (табл. 2). Вісім факторів та константа за t-статистикою були незначимі. Коефіцієнт кореляції для моделі становить 0,964, коефіцієнт детермінації – 0,929. Фактичне значення F-критерію Фішера становить 183,31. Модель є адекватною.

Економетричне рівняння має вигляд:

$$y = 3,210 \times x_1 + 1,239 \times x_3 + 0,032 \times x_4 + 0,159 \times x_8 - 0,222 \times x_{13}$$

Таким чином, результати аналізу економетричної моделі показують, що для банківських установ факторами, які впливають на таксономічний коефіцієнт розвитку, є рентабельність активів, чиста

процентна маржа, відношення загальних доходів до витрат, співвідношення кредитного портфелю та зобов'язань банку, частка проблемної заборгованості в портфелі наданих позичок. Установи ПАТ «Місто Банк», ПАТ «Діамантбанк», ПАТ «Банк Глобус», ПАТ «Кліринговий дім» можуть підвищити свої рейтинги шляхом впливу на дані фактори за рахунок відповідних змін у власній діяльності.

Висновки. Проведений аналіз сучасних десяти методик РОДБ надав можливість узагальнити технології, інструменти, виявити переваги та певні недоліки, які їм притаманні. Запропоновано технологію побудови інтегрального показника на основі визначення таксономічного коефіцієнта розвитку. Її використання надає можливість провести комплексне рейтингове оцінювання банківської діяльності. Апробовано дану технологію на 22 середніх банках України та сформовано перелік лідерів та аутсайдерів рейтингу 2016 р. За результатами аналізу економетричних моделей виявлено системні фактори, що впливають на таксономічний коефіцієнт розвитку. Для своєчасного реагування на зміни необхідно не тільки регулярно аналізувати показники діяльності кредитних організацій, а й оптимізувати їх набір. Методика досить проста у використанні та може будуватися на публічній фінансовій звітності.

Список літератури:

1. Ашманов С.А. Математические модели и методы в экономике / С.А. Ашманов. – М. : Книга по требованию, 2012. – 119 с.
2. Батковський В.А. Рейтингова оцінка діяльності банків / В.А. Батковський // Фінанси України. – 2004. – № 5. – С. 145–150.
3. Глосарій банківської термінології. Система CAMELSO [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=123651.
4. Єлисеєва О.К. Методологічні аспекти рейтингового оцінювання діяльності комерційних банків України / О.К. Єлисеєва, В.Д. Бондар // Статистика України. – 2012. – № 1. – С. 49–53.
5. Кромонів В.С. Методика складання рейтинга надійності банків / В.С. Кромонів // Профіль. – 1998. – № 20 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.profile.ru/arkhiv/item/40017-items_2365.
6. Методика рейтингової оцінки банків газети «Коммерсантъ-Daily» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.kommersant.ru/ratings/daily>.
7. Методика рейтингової оцінки банків інформаційного агентства «Банкір.Ру» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://bankir.ru/rating>.
8. Методика рейтингової оцінки банків рейтингового агентства «Експерт РА» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://raexpert.ru>.
9. Методологія рейтингової оцінки комерційного банку рейтингового агентства «ІВІ-Рейтинг» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://kbs.org.ua/files/metod_123.pdf.
10. Мусієнко О.М. Сучасна практика рейтингового оцінювання діяльності банків на основі таксонометричного методу / О.М. Мусієнко, А.Ю. Маслова, Г.О. Савченко // Фінансовий простір – 2014. – № 1. – С. 121–127.
11. Набок Р. Концептуальна схема рейтингування банків України / Р. Набок, О. Набок // Вісник НБУ. – 2006. – № 8. – С. 20–25.

12. Показники фінансової звітності банків України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=34661442&cat_id=34798593.

13. Сисоева Л.Ю. Проблеми рейтингування банків за системою CAMELS / Л.Ю. Сисоева // Економіка розвитку. – 2012. – № 3. – С. 13–17.

14. Суворов А.В. Сравнительный анализ показателей и оценка устойчивости и эффективности финансовой деятельности банка / А.В. Суворов // Финансы и кредит. – 2011. – № 16. – С. 2–9.

УДК: 366.2 (045)

Романовська Ю.А., к. е. н., доцент,
доцент кафедри фінансів

*Вінницький торговельно-економічний інститут
Київського національного торговельно-економічного університету*

Урбанович В.А., студент

*Вінницький торговельно-економічний інститут
Київського національного торговельно-економічного університету*

ФІНАНСОВА ГРАМОТНІСТЬ НАСЕЛЕННЯ В УКРАЇНІ

Романовська Ю.А., Урбанович В.А. Фінансова грамотність населення в Україні. У статті досліджено особливості формування фінансової обізнаності споживачів фінансових послуг в Україні. Подано цільові групи споживачів фінансових послуг, що є підґрунтям підвищення рівня фінансової обізнаності населення України. Досліджено план заходів щодо реалізації просвітницьких проєктів, орієнтованих на зростання рівня фінансової грамотності суспільства на 2012–2017 рр. Розглянуто проєкт USAID «Трансформація фінансового сектору» (Програма FINREP-II), покликаний підтримати фінансову грамотність різних верств населення. Обґрунтовано вплив фінансової грамотності на добробут населення.

Ключові слова: фінансова грамотність, фінансові послуги, підвищення рівня фінансової грамотності, фінансові інструменти.

Романовская Ю.А., Урбанович В.А. Финансовая грамотность населения в Украине. В статье исследованы особенности формирования финансовой осведомленности потребителей финансовых услуг в Украине. Указаны целевые группы потребителей финансовых услуг, являющихся основой повышения уровня финансовой грамотности населения Украины. Исследован план мероприятий по реализации просветительских проектов, ориентированных на рост уровня финансовой грамотности общества на 2012–2017 гг. Рассмотрен проект USAID «Трансформация финансового сектора» (Программа FINREP-II), призванный поддержать финансовую грамотность различных слоев населения. Обосновано влияние финансовой грамотности на благосостояние населения.

Ключевые слова: финансовая грамотность, финансовые услуги, повышение уровня финансовой грамотности, финансовые инструменты.

Romanovska Yu.A., Urbanovich V.A. Financial awareness in Ukraine. In the article the features of formation of financial awareness of consumers of financial services in Ukraine. Posted target groups of consumers of financial services is the foundation raising financial awareness Ukraine. Researched action plan for the implementation of educational projects aimed at increase of financial literacy in society 2012–2017 years. Considered project USAID «Financial Sector Transformation» (Program FINREP-II), designed to support financial literacy diverse population. The impact of financial literacy on welfares of citizens.

Keywords: financial awareness, financial services, increased financial awareness, financial instruments.

Постановка проблеми. Протягом останніх тридцяти років світ став свідком розвитку неймовірно складного фінансового ринку. Те, що колись було простим та традиційним кредитом – іпотекою для фізичної особи чи кредитною лінією для бізнесу, – перетворилося на «фінансові інструменти».

Звичайні кредитні продукти ставали дедалі більш ускладненими та важкими для розуміння. Ринок заповнили інноваційні фінансові продукти, створені, щоб спростити доступ до кредитування та заохотити позичальників більш активно брати кредити для задоволення власних потреб. Споживачам